

VINO, ALI TE POZNAM?

Koper, 18.09.2012

Boštjan Zidar

VINA KOPER

Vino. Alkohol ali mogoče kaj več ?

Ne pijančevanje, pač pa spoštovanje !

VINO

- **Vino vsebuje več kot 1300 različnih snovi**
- **Med njimi so najpomembnejše:**
  - Voda (od 75 do 85%)
  - Etanol
  - Višji alkoholi
  - Monosaharidi, disaharidi in polisaharidi
  - Kisline
  - Aldehidi
  - Estri
  - Terpeni
  - Dušikove spojine
  - Žveplove spojine
  - Druge aromatične spojine
  - Fenoli
  - Spojine beljakovinskega in maščobnega izvora
  - Vitamini
  - Minerali
  - Plini
  - .....

12) 48
Skraviza 1428
ob novini leta 1844

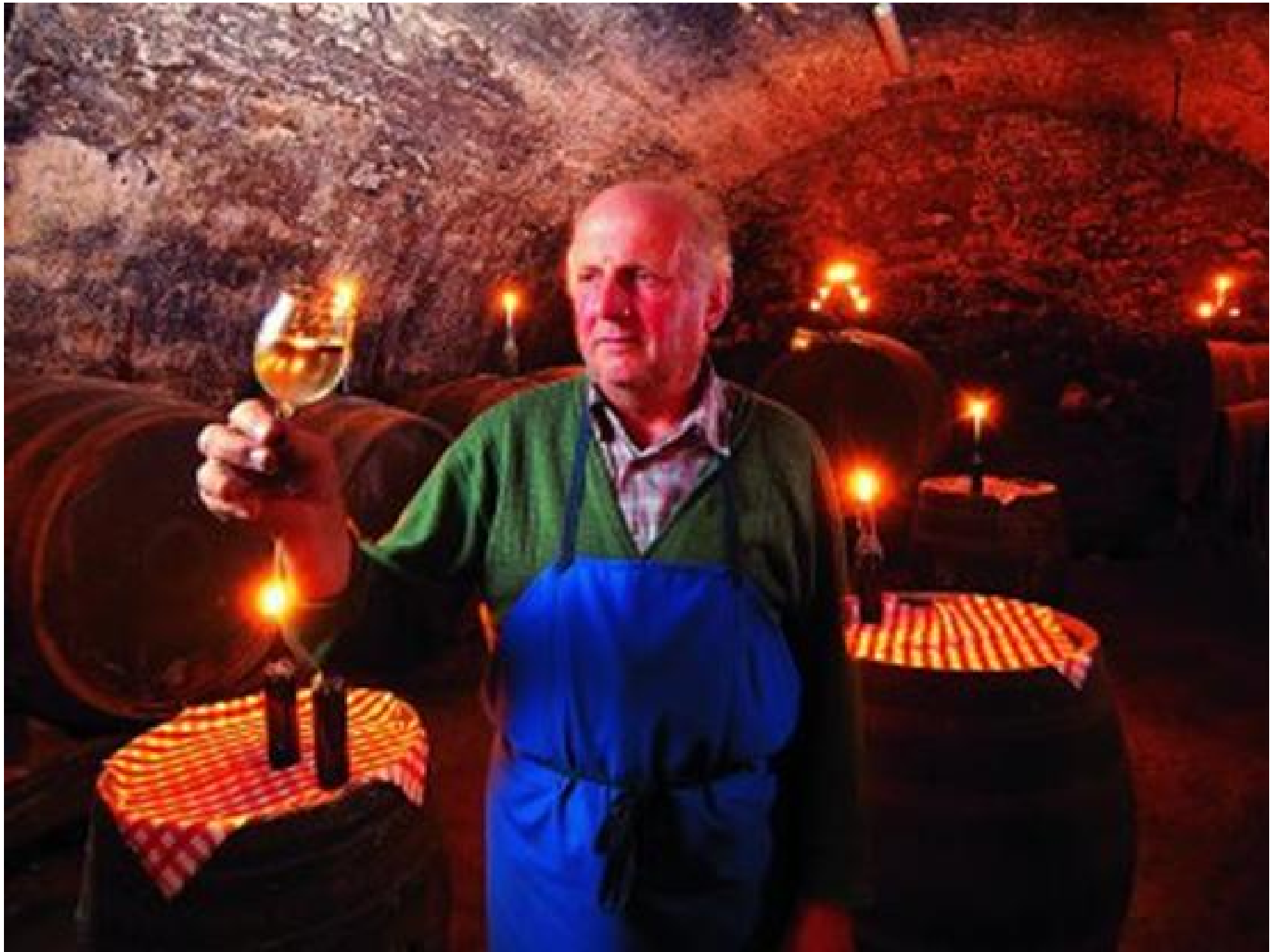
DRZ. BIBLIOTEKA
v Ljubljani.

Ms. 1471,
N. 3.

Spet terte so rodile,
Prijatli! vinje nam sladko,
Ki nam oshivlja shile,
Serce rasjafni in oko,
Ki vtopi
V potersih vse sherbi
Sefelo upanje budi.

Komu nar pred Oveselo
draozgo pralje? zimo sapit?
Napili bomo krog in krog?
Daj namo nam Oveselo
Lovencau porodnizo,
Daj spini vse slovenstvi preti,
Deshelo namo shivi bog.

Brate vse,
Kar naj je
Sinov slovenske matere!

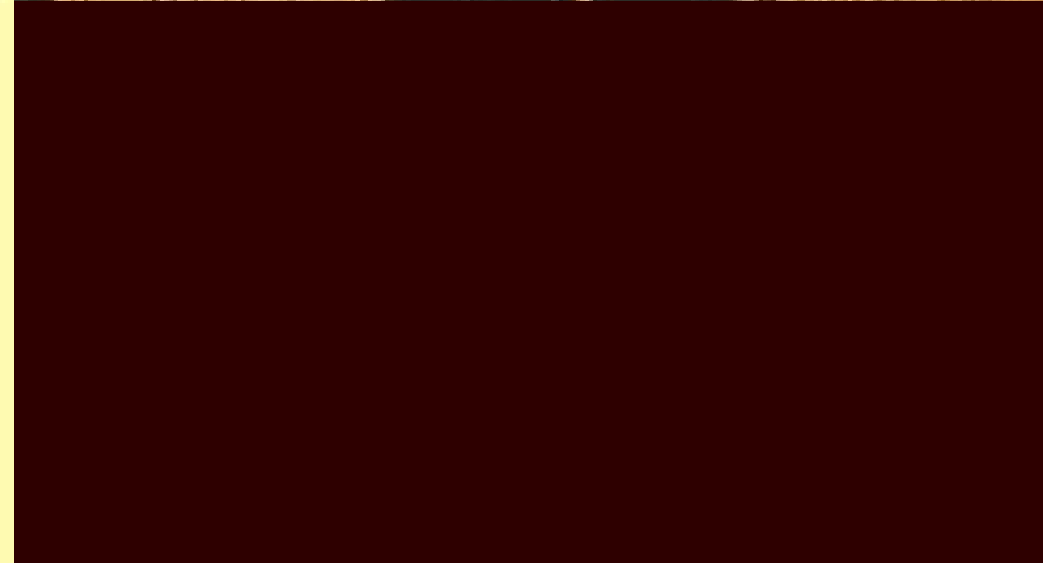
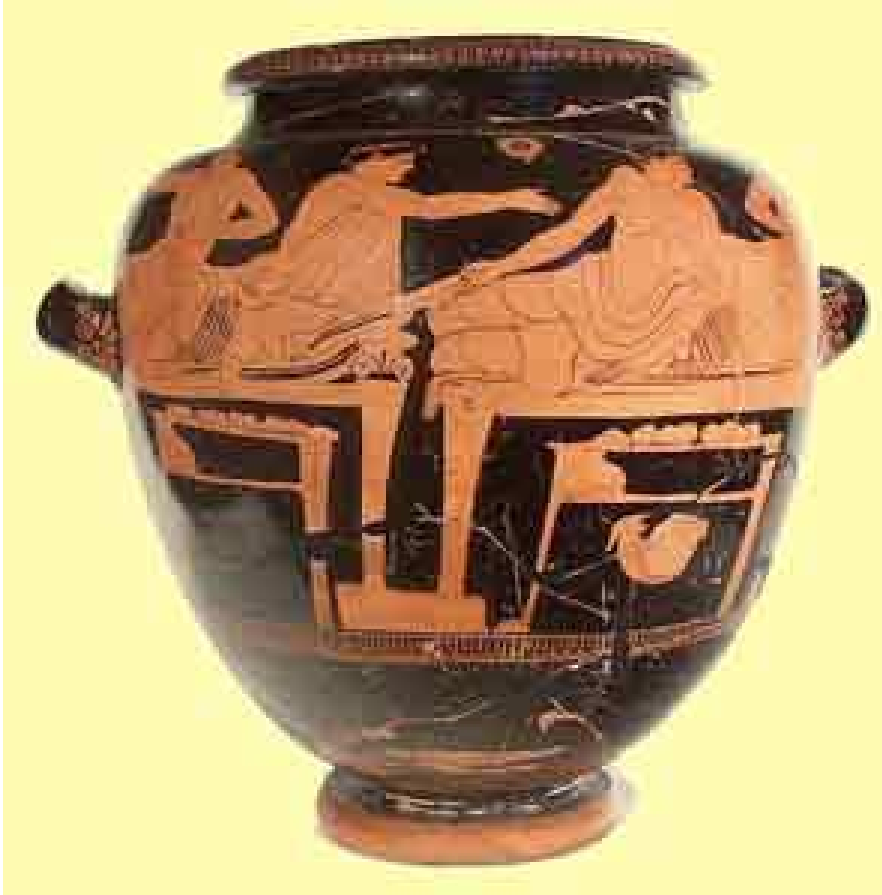
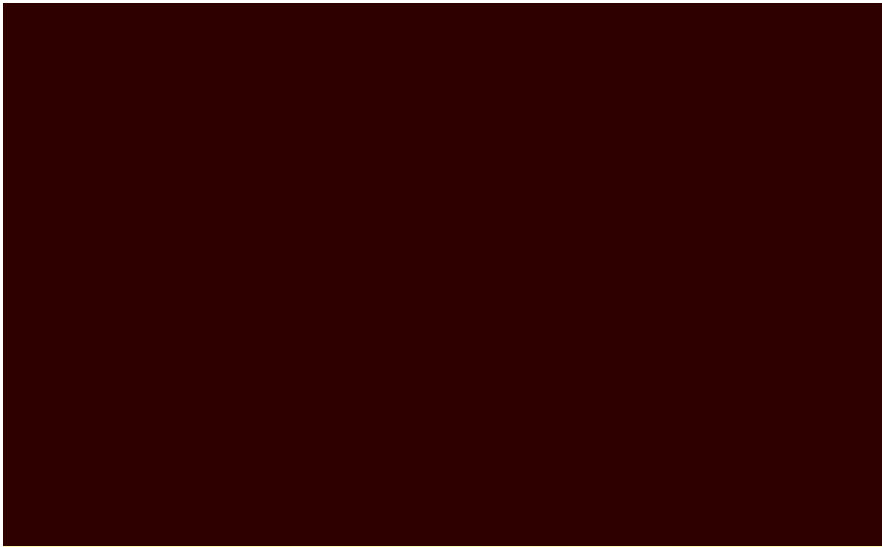

ISTRSKI
RUBINI
VINAKOPER

OB VINU VODO. VEDNO.

Ob vinu vodo. Vedno.

- ker je skrb za **zdravje in dobro počutje** na prvem mestu
- ker je **degustacija v korakih** edini način, da poskusimo več vin in ostanemo do sebe, vina ter okolice odgovorni
- ker je **voda za žejo, vino pa za užitek**

Vinska družba Slovenije

OB VINU VODO. VEDNO.

- “Ob vinu vodo. Vedno.” – je dolgoročni projekt družbene odgovornosti 25 vinarjev povezanih v Vinski družbi Slovenije d.o.o., ki smo ga začeli že 2006 leta.

OB VINU VODO. VEDNO.

- Namen

V prvi fazi projekta smo ozavestili najprej same vinarje, v drugi pa dobro prakso širimo med vse polnoletne porabnike vina.

Več kot vemo o vinu, večje je naše zanimanje za vino in bolj razumno ga uživamo.

OB VINU VODO. VEDNO.

- Kako takšna degustacija poteka?

Pred vsakim sodelujočim je postavljen kozarec z vinom in kozarec z vodo, zraven pa še pljuvalnik.

OB VINU VODO. VEDNO.

- In kaj je cilj takšnega projekta?

Da osvestimo ljudi:

- da je **skrb za zdravje in dobro počutje** na prvem mestu
- da je **degustacija v korakih** edini način, da poskusimo več vin in ostanemo do sebe, vina in okolice odgovorni
- da je **voda za žejo vino pa za užitek.**

Vino in hrana

Novice | Kronika | Južna Primorska

Vinjen voznik spal v avtomobilu s preglasno glasbo

Koper, 24. 12. 2009 ob 8:32,

Policijska uprava Koper sporoča včerajšnje aktivnosti na področju kriminalitete

---

Koliko za zmernost in kulturo pitja naredijo proizvajalci piva in žganih pijač

Žgane pijače in mladi ?

Vedeti kdaj reči DOVOLJ !

SLOVENSKA ISTRA

Foto: Miha Crnić ©

VINO ALI TE POZNAM ?

HVALA ZA VAŠO
POZORNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Alkoholna politika v Sloveniji

Vesna-Kerstin Petrič
Nataša Blažko

Regijska konferenca ZZV KP, 18.9.2012,
Koper

Nekaj podatkov

- **registrirana poraba** čistega alkohola na odraslega prebivalca starega 15 let in več je v Sloveniji 10.5 l na leto: 5 mesto med državami EU (2009)
- pivom (48,4 %), vino (43,3 %) in žgane pijače (8,4 %)
- ocenjena **neregistrirana** porabe čistega alkohola dodatnih **4-5 litrov** na prebivalca starejšega od 15 let (WHO 2005)
- **42% odraslih** se vsaj enkrat letno opije (6,9% se jih opija 2- do 3-krat na mesec)
- pri približno **10 do 15 % odraslih** gre najverjetneje za že **razvit sindrom odvisnosti** od alkohola
- delež **vseživljenjskih abstinentov** je majhen – **okoli 5%**. Slovenija se uvršča med 7 držav z najmanjšim deležem moških, ki v zadnjem letu niso uživali alkohola, na svetu.

MLADI v RS

- Več kot 1/4 slovenskih 15 letnikov pije alkohol redno (vsaj enkrat tedensko), takih je tudi dobra 2 % 11 letnikov (HBSC 2010).
- Delež mladih od 11 do 16 let, ki alkohol pijejo in tudi tistih, ki se opijajo, se je med leti 1995 in 2010 povečal. (ESPAD 2007, HBSC 2010)
- Slovenski 15- in 16- letniki se tako po pitju kot po opijanju uvrščajo nad povprečje EU: 43% 16letnikov že bilo opitih v zadnjem letu - v EU 39% (ESPAD 2007)

Največ, 1/4 vseh smrti pri mladih od 15. do 29. leta starosti je povezana z alkoholom (prometne nesreče, samomori idr.)

- Med udeleženci maturantskih izletov v letu 2007 je vsak dan pilo alkohol 53,1% deklet in kar 72,4% fantov.
- Kar 84% maturantov je na maturantskem izletu enkrat ali večkrat spilo pet ali več alkoholnih pijač zaporedoma.
- Do slabosti ali izgube spomina se je napilo 36,4%, zaradi opitosti pa je pomoč drugih rabilo kar 21% maturantov.

POSLEDICE V RS:

- Stopnja umrljivosti zaradi jetrne ciroze se je med leti 2000 in 2005 sice znižala, po letu 2005 pa se ponovno povečuje. **Smo 3. med državami EU.**
  - 20 do 30 % primerov raka grla, požiralnika, samomorov, epilepsij in prometnih nezgod lahko pripišemo alkoholu
  - V letu 2009 je bilo zaradi alkohola neposredno pripisljivih vzrokov **841 smrti** (4,5 % vseh smrti v tem letu) in **3.722 hospitalizacij** (1,2 % vseh hospitalizacij), ki so trajale **84.693 dni** (3,6 % vseh bolnišničnih dni).
  - **41,6 % povzročiteljev nasilja** vsaj nekajkrat na teden uživa alkohol do stopnje pijanosti.
- 2. najpomembnejši dejavnik tveganja za izgubljena zdrava leta življenja zaradi prezgodnjih smrti in manjzmožnosti (DALY) in 5. najpomembnejši dejavnik tveganja za umrljivost!**

Ekonomski stroški

- Leta 2008 je bilo zaradi alkoholu neposredno pripisljivih vzrokov **1.315 (1.466 leta 2006) primerov začasne odsotnosti z dela** (0,2 % vseh primerov bolniškega staleža).
- **Izgubljenih je bilo 79.866 (76.348 l. 2006) koledarskih dni.** Povprečno trajanje ene začasne odsotnosti z dela zaradi teh vzrokov je bilo 60,73 (52,1 leta 2006) dneva.
- Ocenjeni stroški **nadomestila plače za bolniško odsotnost**, ki temeljijo na povprečni bruto plači, so znašali **3,64 milijona EUR** (3,5 milijona v letu 2006).
- S pomočjo metode človeškega kapitala je izračunana **izguba prihodnjega zaslužka za prezgodaj umrle osebe** zaradi alkohola v letu 2004 znašala **58,8 milijona evrov**.
- **Zaradi posledic prometnih nezgod** z alkoholiziranimi udeleženci od leta 1991 do 2005 smo imeli npr. **za 1,3 milijarde evrov škode.**

Vir: IVZ RS

Alkoholna politika v Sloveniji

- Celovita alkoholna politika
- Alkoholna politika v Sloveniji
- Izzivi za prihodnost

Kaj je celovita alkoholna politika?

- zagotavlja vire in razvija kapacitete na področju preprečevanja škode zaradi alkohola
- z nacionalnim programom določa skupne cilje in z akcijskimi načrti določa naloge in povezuje vse partnerje pri uresničevanju teh ciljev, vključno s civilno družbo
- ukrepa na vseh ravneh, v različnih okoljih, na ravni posameznika in družbe
- zagotavlja neprestano spremljanje in vrednotenje ukrepanja
- **temelji na učinkovitih in cenovno učinkovitih ukrepih!**

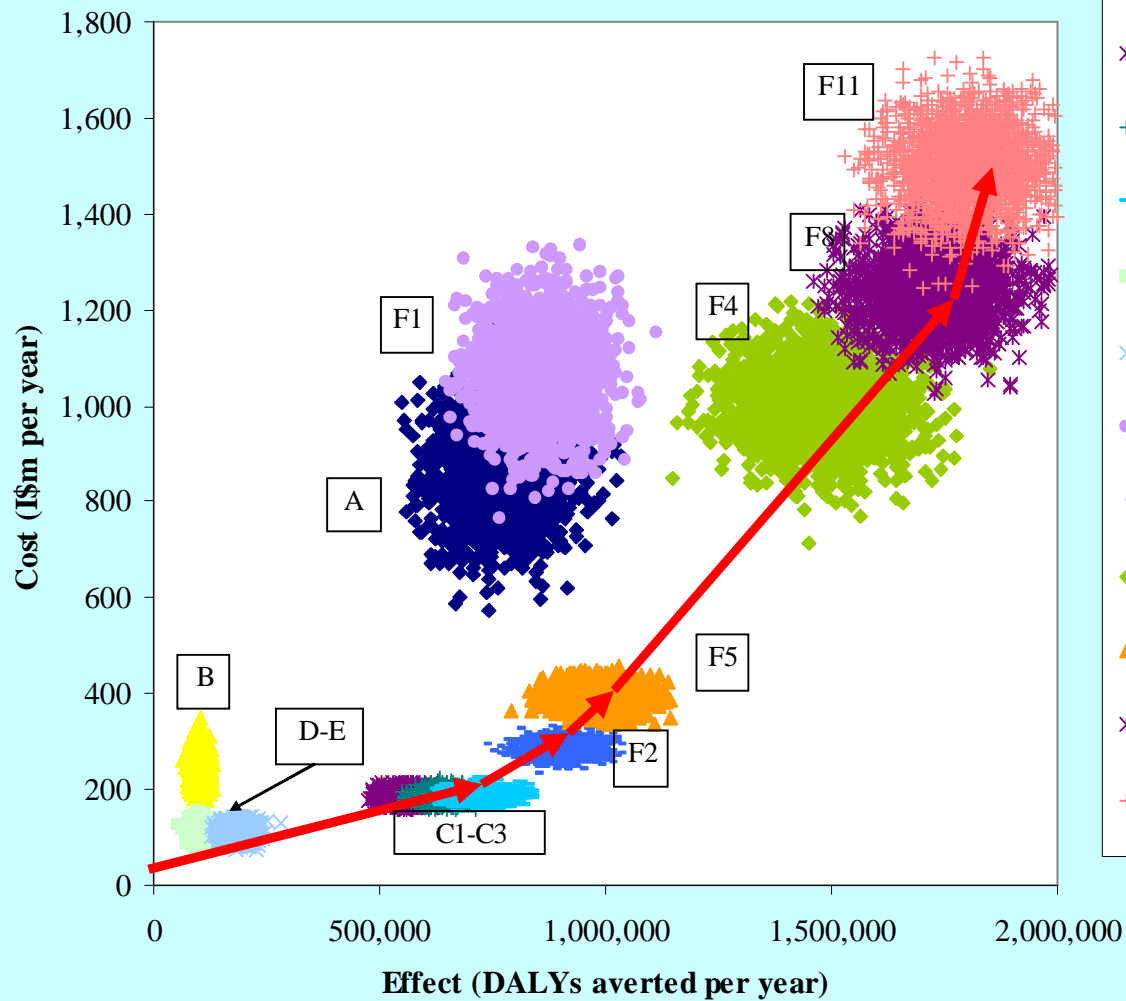
Kateri ukrepi so dokazano učinkoviti?

UKREPI Z MAJHNIMI STROŠKI ZA DRŽAVO

- davki/cena
- licenciranje
- zmanjšanje dostopnosti
- prepoved oglaševanja

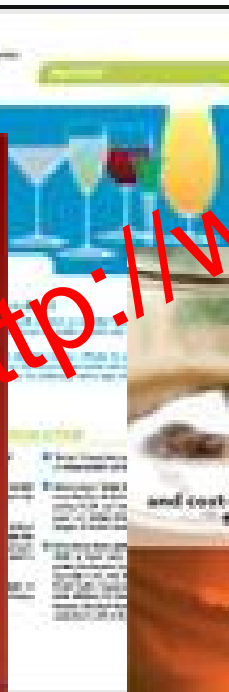
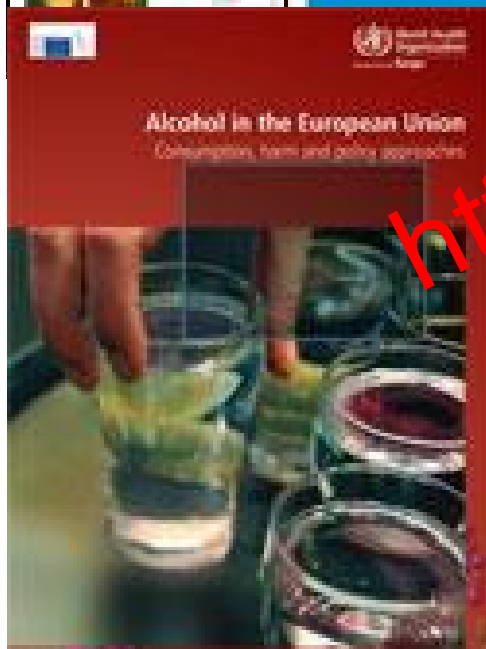
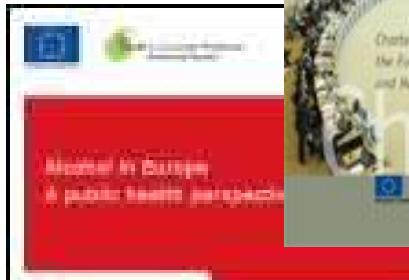
CENOVNO ZAHTEVNI UKREPI

- svetovanje v PZV
- naključno testiranje
voznikov
- ? informiranje, ozaveščanje,
vzgoja in izobraževanje

- ◆ A. Brief physician advice
- ▲ B. Random Breath Testing
- ✖ C1. Taxation (current)
- + C2. Taxation (current + 25%)
- C3. Taxation (current + 50%)
- D. Restricted access (sales)
- × E. Advertising ban
- F1. Brief advice + RBT
- F2. Tax (highest) + Ad Ban
- ◆ F4. Brief advice + Tax (highest)
- ▲ F5. Tax (highest) + Ad Ban + Restrict access
- ✖ F8. Brief advice + Tax (highest) + Ad Ban + Restrict Access
- + F11. Brief advice + Tax (highest) + Ad Ban + RBT + Restrict access

**Source: Chisholm et al
2004**

<http://www.euro.who.int>

Alkoholna politika v Sloveniji

- Celovita alkoholna politika
- Alkoholna politika v Sloveniji
- Izzivi za prihodnost

Mejniki evropske alkoholne politike v obdobju 2000 do 2010

- Evropska listina ⇒ Evropski akcijski načrt SZO (2000-2005)
- Ministrska konferenca 2001 v Stockholmu – Deklaracija o mladih in alkoholu
- Okvirna alkoholna politika SZO za Evropsko regijo 2006
- Strategija EU za podporo članicam 2006
- Slovensko predsedovanje Svetu EU 2008 in Švedsko predsedovanje 2009
- Globalna strategija SZO, maja 2010
- SZO Evropski Akcijski načrt 2012 - 2020

Mejniki evropske alkoholne politike v obdobju 2000 do 2010

- Evropska listina ⇒ Evropski akcijski načrt SZO (2000-2005)
- Ministrska konferenca 2001 v Stockholmu – Deklaracija o mladih in alkoholu
- Okvirna alkoholna politika SZO za Evropsko regijo 2006
- Strategija EU za podporo članicam 2006
- Slovensko predsedovanje Svetu EU 2008 in Švedsko predsedovanje 2009
- Globalna strategija SZO, maja 2010
- SZO Evropski Akcijski načrt 2012 - 2020

Mejniki evropske alkoholne politike v obdobju 2000 do 2010

- Evropska listina ⇒ Evropski akcijski načrt SZO (2000-2005)
- Ministrska konferenca 2001 v Stockholmu – Deklaracija o mladih in alkoholu
- Okvirna alkoholna politika SZO za Evropsko regijo 2006
- Strategija EU za podporo članicam 2006
- Slovensko predsedovanje Svetu EU 2008 in Švedsko predsedovanje 2009
- Globalna strategija SZO, maja 2010
- SZO Evropski Akcijski načrt 2012 - 2020

Mejniki evropske alkoholne politike v obdobju 2000 do 2010

- Evropska listina ⇒ Evropski akcijski načrt SZO (2000-2005)
- Ministrska konferenca 2001 v Stockholmu – Deklaracija o mladih in alkoholu
- Okvirna alkoholna politika SZO za Evropsko regijo 2006
- Strategija EU za podporo članicam 2006
- Slovensko predsedovanje Svetu EU 2008 in Švedsko predsedovanje 2009
- Globalna strategija SZO, maja 2010
- SZO Evropski Akcijski načrt 2012 - 2020

Alkoholna politika v Sloveniji

DRŽAVA

- Zakon o omejevanju porabe alkohola (2003)
  - Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živilo (2002)
  - Zakoni o varnosti cestnega prometa (2010)
  - Zakon o varnosti in zdravju pri delu (2011)
  - Nacionalni program varnosti cestnega prometa (2012-2021)
-
- Zdravstveni, tržni in inšpektorat za delo ter policija
  - Svet za alkoholno politiko
  - Javna agencija RS za varnost v prometu (AVP)
-
- MZ podpira 15 neprofitnih programov (200.000 EUR)

Promet in alkohol

- Število alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč se je v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 41 % .
- Tudi delež alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč s smrtnim izidom je bil še v letu 2010 skoraj tretjina (30 %), v letu 2011 pa je bilo takih le še petina (20 % : 135 povzročiteljev, od teh 27 pod vplivom alkohola).
- Povprečna stopnja koncentracije alkohola v krvi je od 1,51 g/kg leta 2009 padla na 1,46 g/kg v letu 2011, kar pa je še vedno približno trikrat več od dovoljene stopnje.

Alkoholna politika v Sloveniji

DRŽAVA – Kaj še?

- Dvig trošarin (Francija – trošarine na vino)
- Določitev minimalne cene alkoholnih pijač (Škotska)
- **Uvedba licenčnin (Poljska)**
- Sprejetje medresorske strategije in akcijskega načrta
- Označevanje in opozorila na embalaži (Francija)
- Medijske kampanje za ozaveščanje prebivalstva

Povečanje trošarin aprila 2012:

- z 10 na 11 EUR na hl/vsebnost alkohola končnega izdelka za pivo
- z 100 na 120 EUR na hl vmesne pijače
- z 1000 na 1200 EUR na hl etilnega alkohola

Predlog ministrstva za finance je bilo samo 10% povišanje trošarin na vmesne pijače in etilni alkohol, na pobudo ministrstva za zdravje, pa je bilo sprejeto 20% povišanje trošarin na te pijače in dodatno 10% povišanje trošarin na pivo.

Za dokazljiv učinek: 10% povišanje cene (30% povišanje trošarin)

Alkoholna politika v Sloveniji

STROKA

- preventivni programi v šolah
- preventivni programi v primarnem zdravstvu
- preventivni programi za delavno populacijo
- zdravljenje odvisnosti
- programi socialnega varstva
- spremljanje, raziskovanje

Alkoholna politika v Sloveniji

STROKA – Kaj še?

- Vrednotenje programov in zagotavljanje dostopnosti
- Boljša povezanost med posameznimi aktivnostmi, medresorno sodelovanje
- Alkoholna politika z vidika povečevanja neenakosti (ženske, starejši, etnične skupine)
- Izračunavanje bremena alkohola, kakovostne raziskave, populacijske raziskave

Uspeh pri povezovanju zdravstva in prometa: vzpodbude tveganim pivcem, da se udeležijo svetovanja pri svojem zdravniku!

Alkoholna politika v Sloveniji

NEVLADNE ORGANIZACIJE

- Programi pomoči odvisnim od alkohola in njihovim svojcem
- Programi preprečevanja tvegane in škodljive rabe alkohola med mladimi
- Programi zmanjševanja škode

Alkoholna politika v Sloveniji

NEVLADNE ORGANIZACIJE – Kaj še?

- Programi zagovorništva učinkovite alkoholne politike
- Koalicija za podporo učinkoviti alkoholni politiki
- Vrednotenje programov glede na učinkovitost
- Stalni viri za zagotavljanje kontinuitete
- Povezovanje z mednarodnimi organizacijami

Uspešno povezovanje v okviru nekaterih množičnih prireditev
(maturantska četvorka, planica)

Alkoholna politika v Sloveniji

- Celovita alkoholna politika
- Alkoholna politika v Sloveniji
- Izzivi za prihodnost

I. Nacionalna konferenca o alkoholni politiki

Brdo pri Kranju, 2. in 3. november 2010

- 1. vzpostavitev rednega spremljanja in poročanja** o tvegani in škodljivi rabi alkohola, njenih posledicah in o učinkovitosti ukrepanja
- 2. boljše povezovanje** vseh ključnih akterjev pri načrtovanju, zagovorništvu in izvajanju celovite alkoholne politike
- 3. motiviranje, usposabljanje in zagotavljanje pogojev zdravstvenim delavcem**, da bodo lahko čim boljše uresničevali svoji vlogi izvajalcev in zagovornikov alkoholne politike

Izzivi za prihodnost

- Cilji
- Argumenti
- Partnerstvo
- Politična volja
- Viri in znanje

Izzivi za prihodnost

JAVNA KLIMA

- močen industrijski lobi
- neosveščeni mediji
- neosveščena politika

pomanjkanje politične volje

Uspeh pri ozaveščanju javnosti na področju vožnje in alkohola v letu 2010 in 2011: jasen cilj, široka javna razprava z argumenti, ki temeljijo na znanstvenih dokazih, partnerstvo vseh ključnih akterjev, vključno s civilno družbo, politična volja, viri in znanje!

Izzivi za prihodnost

- Sprejetje nacionalne strategije in Akcijskega načrta, ki vključujejo vse ključne deležnike
- Vzpostavitev celovitega sistema spremljanja stanja na področju tvegane in škodljive rabe alkohola, ocena bremena bolezni in vrednotenje posameznih ukrepov in programov alkoholne politike
- Vzpostavitev nacionalne koalicije za podporo nacionalni alkoholni politiki
- Novi viri, nova orodja in omogočanje pretoka znanja
- Mobilizacija lokalne skupnosti in vseh ključnih akterjev na lokalni ravni

Prepoved pitja na javnih mestih

Jesenice <http://www.uradni-list.si/1/content?id=98718>

Velenje:

<http://arhiva.velenje.si/Vestniki/2011/Vestnik%2008-2011.pdf>

Ptuj:

<http://www.ptuj.si/API/download.php?fid=2750&show=1>

Kranj: <http://www.delo.si/novice/slovenija/v-kranju-na-javni-povrsinah-prepovedano-popivanje.html>

Akcijski načrt za preprečevanje tvegane in škodljive rabe alkohola na lokalni ravni

- določiti cilj na lokalni ravni
- prepoznati in povezati ključne deležnike
- določiti aktivnosti in ukrepe
- zagotoviti koordinacijo in spremljanje

Ključna vloga ZZV pri koordinaciji in strokovni
podpori!

II. Nacionalna konferenca o alkoholni politiki, november 2012

Izzivi alkoholne politike na lokalni ravni

Pošljite informacije o projektih in programih, ki jih izvajate v lokalnih skupnostih in v regiji!

www.infomosa.si

Hvala za pozornost!

Regijska konferenca ZZV KP,
18.9.2012, Koper